

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням Наглядової ради

Товариства з обмеженою відповідальністю

«Український кліринговий дім»

Протокол засідання Наглядової ради

№ 13 від 28 лютого 2025 року

Голова Наглядової ради



Олексій ДУБОВСЬКИЙ

ПОЛОЖЕННЯ

**про набуття статусу учасника клірингу в кліринговій установі -
Товариство з обмеженою відповідальністю
«УКРАЇНСЬКИЙ КЛІРИНГОВИЙ ДІМ»**

ЗМІСТ

1. Загальні положення.....	3
2. Порядок набуття статусу учасника клірингу.....	4
3. Зупинення статусу учасника клірингу.....	7
4. Припинення статусу учасника клірингу.....	8

1. Загальні положення

1.1. Положення про набуття статусу учасника клірингу в кліринговій установі - Товариство з обмеженою відповідальністю «Український кліринговий дім» (далі - Положення) розроблено та затверджено відповідно до Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», Закону України «Про державне регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків», Закону України «Про товарні біржі», нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (далі – НКЦПФР), Правил провадження клірингової діяльності Товариства з обмеженою відповідальністю «Український кліринговий дім» (далі – Правила) та регулює порядок набуття суб'єктами господарювання статусу учасника клірингу в кліринговій установі– Товариство з обмеженою відповідальністю «Український кліринговий дім» (далі – УКД).

1.2. УКД доводить до відома учасників клірингу / клієнтів учасників клірингу та інших зацікавлених осіб, Положення, зміни та доповнення до нього та іншу інформацію про свою діяльність (клієнтів учасників клірингу), шляхом їх розміщення на офіційному вебсайті УКД в мережі Інтернет за адресою: www.uaclearing.com.ua. Це положення набирає чинності з дати його опублікування на офіційному вебсайті УКД. УКД додатково може використовувати інші способи інформування учасників клірингу / клієнтів учасників клірингу та інших зацікавлених осіб.

1.3. У Положенні застосовуються наступні основні терміни:

внутрішні документи УКД – акти внутрішнього регулювання УКД, які є офіційними документами УКД, що у відповідності до Правил, законодавства про ринки капіталу та організовані товарні ринки регламентують організацію та здійснення клірингової діяльності в УКД, а також регулюють відносини в межах структури УКД та між УКД та зареєстрованими особами, уповноваженими УКД розрахунковими банками, операторами поставки та іншими особами, визначеними внутрішніми документами УКД; внутрішні документи УКД можуть складатися з одного чи декількох документів;

зареєстровані особи – учасники клірингу та клієнти учасників клірингу;

оператор поставки – юридична особа, яка здійснює облік, зберігання, транспортування, передачу біржового товару;

розрахунковий банк – обслуговуючий банк УКД/учасника клірингу, у якому відкрито рахунок УКД/учаснику клірингу як учаснику безготівкових розрахунків та/або який здійснює для такого учасника на договірних умовах будь-яку з операцій чи послуг, передбачених Законом України «Про банки і банківську діяльність»;

учасник клірингу – суб'єкт господарювання, який уклав з УКД договір про клірингове обслуговування.

1.4. Терміни, не визначені в даному Положенні, розуміються в значеннях, встановлених чинними нормативно-правовими актами України, а також Правилами.

2. Порядок набуття статусу учасника клірингу

2.1. Учасниками клірингу можуть бути юридичні особи та фізичні особи-підприємці, які мають статус учасника біржових торгів або їх клієнти на товарній біржі (товарних біржах), з якою (якими) УКД укладено договір про здійснення клірингу за умови, що кліринг прав та/або зобов'язань здійснюється Кліринговою установою за відповідним напрямом/секцією/видом біржових торгів.

2.2. Учасником клірингу не може бути іноземна особа, яка є резидентом держави, що здійснює збройну агресію проти України у значенні, наведеному у статті 1 Закону України «Про оборону України», а також особа, до якої застосовано санкції згідно з резолюціями Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй, інших міжнародних організацій, рішеннями Ради Європейського Союзу, інших міждержавних об'єднань, членом (учасником) яких є Україна, які передбачають обмеження або заборону торговельних та/або фінансових операцій.

2.3. УКД надає учаснику клірингу клірингові послуги на підставі укладеного з ним договору про клірингове обслуговування за умови взяття його на облік у порядку, встановленому Правилами, внутрішніми документами УКД та законодавством України.

2.4. Підставою для набуття статусу учасника клірингу є укладання Договору про клірингове обслуговування (далі – Договір). Форма Договору розміщується на офіційному веб-сайті УКД за адресою: <https://www.uaclearing.com.ua> та є публічною пропозицією, яка стосується необмеженого кола юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців щодо можливості укладення цього публічного Договору (публічною офертою). Суб'єкт господарювання, який має намір набути статус учасника клірингу, укладає Договір шляхом підписання Заяви про приєднання до договору про клірингове обслуговування (Додаток №1 до Договору про клірингове обслуговування (<https://www.uaclearing.com.ua/dokumenty/>)).

2.5. З метою укладання Договору, УКД здійснюється встановлення відповідності суб'єкта господарювання, який має намір набути статус учасника клірингу, певним фінансовим, юридичним та операційним вимогам, що зокрема, але не виключно включає:

- оцінку фінансової спроможності суб'єкта господарювання (фінансова спроможність виконувати свої зобов'язання). У разі необхідності, УКД може використовувати дані товарної біржі (товарних бірж), з метою отримання додаткової інформації про суб'єкта господарювання, який має намір набути статус учасника клірингу, його активність на біржі (біржах), історію виконання угод і фінансові зобов'язання;

- перевірку юридичної відповідності учасника до вимог, які визначаються на рівні клірингової установи та/або товарної біржі (товарних бірж) (у разі необхідності) в тому числі наявність всіх необхідних ліцензій та дозволів для здійснення діяльності; реєстрацію учасника як юридичної особи, її організаційно-правову форму, а також відповідність умовам Правил клірингової установи. Інформація про учасника в частині юридичної відповідності, зокрема про його статус на товарній біржі (товарних біржах), організаційну структуру та керівництво, УКД отримує безпосередньо від товарної біржі (товарних бірж).

2.5.1. Основним джерелом інформації про суб'єкта господарювання, який має намір набути статус учасника клірингу для УКД є інформація отримана від товарної біржі (товарних бірж),

що має детальні дані щодо його юридичної реєстрації, фінансових зобов'язань та історії участі в біржових торгах.

2.6. УКД до моменту укладання договору про клірингове обслуговування надає суб'єкту господарювання, який має намір стати учасником клірингу, інформацію, зазначену в частині п'ятій статті 7 Закону України «Про фінансові послуги та фінансові компанії», шляхом розміщення її у вільному доступі на офіційному вебсайті УКД в мережі Інтернет за адресою: <https://www.uaclearing.com.ua>.

2.7. Суб'єкт господарювання, який має намір укласти з УКД договір про клірингове обслуговування та учасник клірингу, має відповідати наступним вимогам:

2.7.1. мати відкритий банківський (поточний) рахунок, що може бути використаний для виконання безготівкових розрахунків з УКД та іншими контрагентами, та/або відкритий в розрахунковому банку рахунок умовного зберігання (ескроу) для забезпечення зобов'язань учасника клірингу, здійснення розрахунків у системі клірингового обліку (щодо біржових товарів, забезпечення зобов'язань по товарним операціям за якими здійснюється у вигляді блокування/резервування коштів, як стовідсоткового або часткового гарантійного внеску під розрахунки з використанням рахунків умовного зберігання (ескроу)), якщо це передбачено відповідним внутрішнім документом УКД, який регламентує порядок провадження клірингової діяльності для окремого товарного ринку (напрямку / секції) або за певним біржовим товаром (групою біржових товарів);

2.7.2. мати чинний договір з відповідним оператором поставки / адміністратором системи обліку / іншою особою, яка забезпечує організацію поставки (якщо наявність такого договору є обов'язковою умовою для виконання біржового договору щодо біржових товарів, розрахунки за біржовими договорами з якими здійснюються із залученням оператора поставки та/або забезпечення зобов'язань за товарними операціями за якими здійснюється у вигляді блокування/резервування активів, які є предметом біржового договору, та за умови наявності такого оператора поставки, укладення товарною біржою з таким оператором поставки договору про взаємодію, надання оператором поставки можливості блокування/резервування активів, які є предметом біржового договору);

2.7.3. укласти інші договори, якщо це передбачено внутрішніми документами УКД, які регламентують порядок провадження клірингової діяльності для окремого товарного ринку (напрямку / секції) або за певним біржовим товаром (групою біржових товарів);

2.7.4. мати програмне та технічне забезпечення, канали зв'язку для підтримки належної взаємодії з УКД та іншими учасниками клірингу та УКД, які відповідають вимогам внутрішніх документів УКД;

2.7.5. не мати визначених внутрішніми документами УКД та/або чинним законодавством України заборон (обмежень) щодо встановлення з ними ділових відносин.

2.8. З метою укладання договору про клірингове обслуговування, суб'єкт господарювання, який має намір набути статус учасника клірингу, надає УКД шляхом звернення до товарної біржі скан-копію або електронний документ, оформлений накладенням кваліфікованого електронного підпису уповноваженої особи із дотриманням вимог законів України «Про

електронні документи та електронний документообіг» та «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» Заяви про приєднання до договору про клірингове обслуговування (Додаток №1 або Додаток №2 (для нерезидентів) до Договору про клірингове обслуговування (<https://www.uaclearing.com.ua/dokumenty/>)).

2.9. УКД не пізніше 3 (трьох) робочих днів з дня отримання від суб'єкта господарювання, який має намір набути статус учасника клірингу, Заяви про приєднання до договору про клірингове обслуговування, розглядає її та приймає одне з таких рішень:

2.10.1. бере на облік, як учасника клірингу, такого суб'єкта господарювання та направляє йому, шляхом звернення через товарну біржу, відповідне повідомлення на електронну пошту, що міститься в Заяві про приєднання до договору про клірингове обслуговування;

2.10.2. відмовляє йому у прийнятті на облік як учасника клірингу.

Підставою для відмови в прийнятті на облік, як учасника клірингу, такого суб'єкта господарювання є виключно ненадання та/або надання ним неповної та/або недостовірної інформації, зазначеної в Заяві про приєднання до договору про клірингове обслуговування, та/або отримання відповідного висновку за результатами проведеної оцінки ризику ділових відносин, відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», про що УКД, шляхом звернення через товарну біржу, направляє суб'єкту господарювання, який мав намір набути статус учасника клірингу електронною поштою відповідне повідомлення із зазначенням підстав відмови.

Відмова у прийнятті на облік, як учасника клірингу не позбавляє такого суб'єкта господарювання права повторної подачі УКД Заяви про приєднання до договору про клірингове обслуговування та доданих до неї документів, визначених п. 2.8. Положення, у будь-який час після усунення причин відмови.

2.10.3. У випадку, якщо подана суб'єктом господарювання, який мав намір набути статус учасника клірингу інформація чи документи не відповідають, встановленим у цьому Положенні вимогам, УКД повідомляє, шляхом звернення через товарну біржу, про це суб'єкт господарювання, шляхом направлення повідомлення на його електронну адресу вказану в Заяві про приєднання до договору про клірингове обслуговування та надається додатковий строк для подання таких документів.

2.11. У разі ухвалення УКД позитивного рішення про взяття на облік, як учасника клірингу такого суб'єкта господарювання, останній зобов'язаний протягом 5 (п'яти) робочих днів з дня отримання на електронну адресу повідомлення, згідно п. 2.10.1. цього Положення, надати УКД, шляхом звернення через товарну біржу, документи відповідно до переліку, передбаченого п. 2.9 на паперових носіях інформації (за виключенням оформлення електронного документу, шляхом накладенням кваліфікованого електронного підпису уповноваженої особи із дотриманням вимог законів України «Про електронні документи та електронний документообіг» та «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги»).

2.12. У випадку порушення учасником клірингу вимог, визначених п. 2.11. Положення, УКД має право зупинити надання клірингових послуг учаснику клірингу/клієнту учасника клірингу до моменту надання таких документів (інформації) у повному обсязі.

2.13. УКД має право встановити окремі процедури допуску суб'єкта господарювання, який має намір набути статусу учасника клірингу, учасників клірингу до окремих клірингових операцій, які визначаються внутрішніми документами УКД.

2.14. УКД може брати особу на облік як учасника клірингу (клієнта учасника клірингу),

використовуючи в тому числі інформацію (документи), надані УКД товарною біржою (товарними біржами) за результатами проведення процедур допуску такої особи до біржових торгів. Вимоги до такої інформації (документів), їх перелік, спосіб надання визначається договором про здійснення клірингу, що укладається між УКД та товарною біржою.

2.15. УКД має право вимагати надання додаткових документів та/або відомостей з метою перевірки відповідності суб'єкта господарювання, який має намір набути статус учасника клірингу вимогам законодавства та цих Правил.

2.16. УКД при взятті на кліринговий облік суб'єкта господарювання, який має намір набути статус учасника клірингу та/або клієнтом учасника клірингу, присвоює цій особі унікальний ідентифікаційний код (далі – код) та вносить інформацію про такого зареєстрованого суб'єкта господарювання до реєстру зареєстрованих осіб. Реєстр зареєстрованих осіб містить наступну інформацію:

- повне або скорочене (за наявності) найменування учасника клірингу / клієнта учасника клірингу;
- ідентифікаційний код учасника клірингу в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань;
- код учасника клірингу / клієнта учасника клірингу;
- дата взяття учасника клірингу / клієнта учасника клірингу на облік;
- місцезнаходження учасника клірингу;
- прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) та посаду фізичної особи, що відповідно до установчих документів має право діяти від імені учасника клірингу без довіреності;
- контактну інформацію учасника клірингу;
- інформацію про виключення учасника клірингу з реєстру зареєстрованих осіб;
- іншу інформацію (за необхідності).

2.17. УКД має право розподілити учасників клірингу на види / категорії учасників клірингу в залежності від оцінки рівня їх кредитного ризику та/або за іншими ознаками відповідно до методики, що затверджується Наглядовою радою УКД, та яка містить чіткі та прозорі критерії віднесення учасника клірингу до одного з видів / категорій учасників клірингу. УКД має право застосовувати до кожного з видів / категорій учасників клірингу різні вимоги.

3. Зупинення статусу учасника клірингу

3.1. У разі виникнення суттєвої зміни фінансового або технічного стану учасника клірингу, які ставлять під сумнів його здатність виконувати свої зобов'язання як учасника клірингу, невідповідності учасника клірингу вимогам до учасників клірингу, які визначені цими Правилами клірингу, наявності в учасника клірингу заборгованості за надані послуги, а також в інших випадках, визначених внутрішнім документом УКД, який регламентує порядок провадження клірингової діяльності для окремого товарного ринку (напрямку / секції) або за певним біржовим товаром (групою біржових товарів), УКД має право зупинити надання послуг такому учаснику.

3.2. Тимчасове зупинення (повністю чи частково) надання клірингових послуг учаснику клірингу/клієнту учасника клірингу, про що учасник клірингу/клієнт учасника клірингу повідомляється УКД шляхом отримання інформаційного повідомлення на електронну

адресу, може відбутися за наступних підстав:

- зупинення допуску (доступу) до біржових торгів в цілому або за відповідним напрямком/секцією товарної біржі або за певним біржовим товаром (групою біржових товарів);
- порушення Правил та/або внутрішніх документів УКД та/або чинного законодавства України, яким регулюється надання клірингових послуг в тому числі законодавства щодо протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, та/або умов договору про клірингове обслуговування, за настання яких внутрішніми документами УКД передбачено зупинення надання клірингових послуг такому учаснику на певний час, в тому числі відповідно до внутрішнього документу УКД про застосування санкцій до учасників клірингу;
- у разі настання випадку невиконання учасником клірингу/клієнтом учасника клірингу своїх зобов'язань (дефолту), які допущені до клірингу УКД, відповідно до внутрішніх документів УКД, в тому числі таких, що регламентують зазначені питання по відповідному ринку / напрямку / секції товарної біржі або за певним біржовим товаром (групою біржових товарів).
- у разі припинення дії договору учасника клірингу з оператором поставки / банківською установою або іншою особою, якщо наявність відповідного чинного договору є умовою допуску до клірингу.

4. Припинення статусу учасника клірингу

4.1. Наглядова рада УКД може прийняти рішення про припинення надання послуг учаснику клірингу/клієнту учасника клірингу за наступних підстав:

- надходження від учасника клірингу заяви про припинення статусу учасника клірингу;
- порушення або невідповідність вимогам, яким повинен відповідати учасник клірингу, що визначені у цими Правилами клірингу, та/або вимогам до окремих видів / категорій учасників клірингу, які визначені цими Правилами клірингу та іншими внутрішніми документами УКД;
- припинення членства на товарній біржі (товарних біржах) та/або припинення допуску (доступу) до біржових торгів в цілому;
- порушення умов договору про клірингове обслуговування та/або внутрішніх документів УКД, яке не було усунене протягом 3 (трьох) місяців з дати прийняття рішення про тимчасове зупинення надання клірингових послуг;
- на виконання рішення суду, іншого уповноваженого органу державної влади України;
- у разі втрати учасником клірингу статусу учасника (суб'єкта) відповідного товарного ринку;
- ліквідація або реорганізація юридичної особи (крім випадків, коли юридична особа, яка мала право на участь у біржових торгах і здійснення біржових операцій, продовжує своє існування після реорганізації), припинення діяльності фізичної особи-підприємця.

4.2. Відновлення надання клірингових послуг учаснику клірингу/клієнту учасника клірингу після тимчасового зупинення надання клірингових послуг відбувається за умови усунення підстав, що були причиною для тимчасового призупинення надання/припинення клірингових послуг.